

ТУК-ТУК

Мій старий, така вже він людина, усе норовить перетворити на Неабиякий Жарт. Що тут скажеш? Полюбляє людина здоровий сміх. Доки я не подорослішав, у більшості випадків я й гадки не мав, що тут смішне, та все одно сміявся. От узяти, приміром, перукарню. Йому було байдуже, скільки нахаб, плюючи на чергу, пролізе поперед нього. Сам він ладен був просидіти в черзі хоч усю суботу, аби вся черга реготала над його жартами. Довести людей до гикавки стояло в списку його суботніх справ значно вище, ніж довести власне волосся до ладу.

Перед виступом він попереджає: «Якщо ви таке вже чули, зупиніть мене». Зайде, було, до кабінету онколога і каже: «Скажіть, лікарю, а після вашої хемотерапії я зможу грати на скрипці?!»

А той йому: «З вашими метастазами вам не на скрипці грати, а в ящик, десь місяців за шість».

У відповідь, ворущачи бровами, як отой Граучо Маркс², та струшуючи попіл з уявної сигари, старий каже: «Місяців за шість? Хотілося б почути іншу думку».

«Добре, — киває онколог, — у вас рак. Це — по-перше. А по-друге, як на мене, від ваших жартів, тее, несе похабщиною».

З тим він і призначає хемотерапію. Тож, як лікар прописав, старого починають начиняти радіацією, навіть попри те, що їжа у нього в шлунку запікається скоріше, ніж перетравлюється

---

¹ Початок відомого жарту, коли хворий на операційному столі звертається до хірурга: — Скажіть, лікарю, я після операції зможу грати на скрипці? — Та заспокойтеся! Зможете. — Дивно! А до операції не вмів.

² «Граучо» Маркс (1890—1977) — американський актор, комік, учасник комік-трупі, відомої як Брати Маркс. У 1950-і роки Граучо вів телевізійне шоу «Ставка — ваше життя».

на лайно, а сходити до вітру, за його власними словами, все'дно що силкуватися висцяти лезо бритви. Втім, кожної суботи він любісінько з'являється зі своїми жартами в перукарні, хоча потреби в тому вже немає — голова в нього лиса, як та більярдна куля. При цьому, позаяк від нього залишилися самі шкіра та кості, він, зі своїм лисим черепом, нагадує ходячий шкелет, якого чомусь змусили волочити за собою чималий балон зі стиснутим киснем, — у такому вигляді він більш за все нагадує каторжника, прикутого до чавунного ядра ланцюгом. Обплутаний медичними трубочками, що повз вуха забігають йому на лису як коліно голову і, зробивши петлю, пірнають углуб носа, він з'являється на порозі вже згаданого закладу зі словами: «Мені тільки підрівняти, на маківці, будь ласка». У відповідь — регіт. Зрозумійте мене. Мій старий — то вам ніякий не «дядечко Мілті»¹. Та й Едгар Берген з нього теж аніякий². Неабиякий був би з нього лише Геловінський шкелет, та й то — якому топтати землю зосталося лише місяців з півтора, тож яка кому різниця, що він там каже, а в перукарні ржання, та таке, що й віслюк позаздрить. А все тому, що до вподоби хлопцям його натура.

Якщо серйозно, то я це веду не до того, щоб віддати належне його жартам. Може, це моя провина, що мені бракує потрібних слів, та в тому й річ, що мій старий був куди як смішнішим за те, про що йшлося в його, так би мовити, дотепях. Може, я чогось не розумію, бо відчуття гумору — це, здається, не той його талант, який я успадкував. Ще в ті часи, коли я був його маленьким Чарлі Маккарті³, а тягнулися вони досить довго, бувало, питає він: «Тук-тук⁴?»

А я йому: «Хто там, га?»

¹ Мілтон Берл (1908—2002) — комік і актор, зірка американського телебачення 1950-х років, відомий мільйонам глядачів як «дядечко Мілті».

² Едгар Джон Берген (1903—1978) — американський актор і радіоведучий, який здобув найбільшу популярність як червономовець своєї ляльки Чарлі Маккарті.

³ Чарлі Маккарті, лялька червономовця Едгара Бергена. У широкому сенсі, той, хто перебуває під пануванням іншого; той, хто підігрує коміку або ведучому.

⁴ Тук-тук (англ. knock-knock) — типовий зачин підколки (дружнього жарту) в англomовних культурах.

А він: «Я-га».

А я: «То не ти “га”, а я — “га!”»

А він: «Я — Яга, а ти — Тига?»

А я: «Я — не ти, га, я — я — «га».

А він: «Ага! Так ти ще й йодля співати вмієш!»

Що до мене, то у ті роки я був занадто малим, аби второпати різницю між йодом та йодлем, бо мені взагалі було лише сім, і я тільки-но пішов до школи; я навіть не знав, чим Швейцарія відрізняється від «Шайноли»¹, але мені дуже кортіло догодити татові, тому я привчив себе сміятися раніше, ніж розуміти. Тож, хоч що б він казав, мене це одразу смішило. А під «Ягою», як я гадаю, він мав на увазі мою маму, котра пішла від нас, а швидше — втекла. Єдине, що я дізнався про неї від старого, — вона була «справжня краля», яка вважала себе вищою від будь-яких жартів, тому з нею були лихі жарти. Вона дійсно не приймала жартів на свій рахунок, тому ось так і розраховувалася з ним.

А то спита він у мене: «От коли Вінні ван Гог відчикрижив собі вухо та відправив його отій повії, яка звела його з розуму, то яким чином він це зробив?»

Сіль жарту полягала у відповіді «З повідомленням». Але коли тобі лише сім і тобі незнайомий ані ван Гог, ані повія, то яка там до біса «сіль»; а ніщо не вбиває Жарт скоріше, ніж чесно спитати у старого, коли і з чого сміятися. Отже, коли старий питає: «Що вийде, як схрестити свиню та графа Дракулу?» — я розумію, що зустрічне питання: «А хто такий граф Дракула?» буде великою помилкою, тому лише мовчки накручую себе, як той будильник, на дзвінкий регіт. І коли він мовить: «Упирисятко невмируще!», я радо вибухаю сміхом.

А він не вгамовується: «Тук-тук...», а я: «Хто там?» А він: «Радіо». — «Яке радіо?» — «Активне». — «Чого тобі, активне радіо?» — «Не активне радіо, а радіо активне». — «Добре, і чого ж

¹ «Шайнола» (англ. Shinola) — назва американської компанії виробника ваксин для взуття, що набула поширення з середини ХХ століття завдяки розмовній фразі «You don't know shit from Shinola» (не відрізняти лайна від «Шайноли»), тобто не розумітися на елементарних речах.

тобі, радіо активне?» — «Радить, діти, не радіти, коли радій ніде діти!» Або: «Карл у кралі вкрав коралі, краля зробила Карлу...» Ще не закінчивши, він заливається сміхом.

А я? — що я? — я ще подиху не перевів і від попереднього жарту, як доводиться знову рвати кишки. І зовсім не тому, що жарт мені припав до смаку. Взагалі, я був не в тому віці, коли ти в змозі розділити радість хоча б від будь-якого дотепного жарту, позаяк у школі ми ще й до таблиці *зразумноження* не дійшли, не кажучи вже про таку незбагненну річ, як ділення у стовпчик. Отож провини мого батька в тому, що й на «перестановці місць доданків» я теж не розумівся, не було.

Утім, я був не один такий. Наша стара, що пішла від нас, за словами батька, останнього жарту теж геть не сприймала, тож своїм почуттям гумору я, мабуть, вдався в неї. А от поза гумором питання, як старого сприймати, ніколи не стояло. Гадаю, що й вибору-то немає: свого старого треба сприймати таким, яким він є, бо не нам вирішувати, у яких батьків народитися. Хоча сприймати буває тяжко, бо кому ж сподобається, коли твій старий якщо й дихає, то лише через якийсь балон, і лягає до лікарні радше не лікуватися, а помирати на захмарних дозах морфію, і червоного желе «Джелло»¹, яким їх напихають на вечерю, він і ріски в рот не бере. Зупиніть мене, якщо я вже казав, та у мого старого такий собі рак простати, що й навіть раком не назвеш, адже минуло чи то двадцять, чи, може, й усі тридцять років, перш ніж ми взагалі дізналися про його хворобу. Відтоді я й почав пригадувати, яких маленьких хитроців старий мене навчив. Як-от, перш ніж копати яму, на лезо лопати треба попшикати WD-40², тоді й лопата піде як по маслу. А ще він навчив мене не тиснути на спусковий гачок одним пальцем, бо так, скоріш за все, потрапиш пальцем у небо, а «вичавлювати» його, як лимон, усією п'ятірнею. Навчив виводити цятки крові. Та наводити жарти. Безліч жартів.

¹ «Джелло» — товарний знак напівфабрикатів желе і мусів, що випускаються в порошок, а також готових желе.

² WD-40 — торгова марка відомого аерозольного препарату, розробленого для промислових споживачів як водовідштовхувальний засіб, що запобігає корозії.